

Vásár a XIX században

Gyere velem a vásárba
Fussunk oda hamarjába
Vehetsz majd ott minden szépet
Ha nincs pénzed, majd csak nézed

Mulatság, sőt ünnep volt a vásár abban az időben, amikor a vevő és az eladó csak itt találhatott egymásra, amikor még nem voltak kirakatok, fényes üzletek, és a vevő csak a vásáron

szemlélhette meg a portékákat. De multság volt a vásár azért is, mert itt találkozhatott az ember ismerősökkel, és más határbeli vagy messze földről való idegenekkel, akiktől híreket hallott, tájékozódhatott arról, hogy mi történik a világban.

Történelmi emlékeink igen szűkszavúan mesélnek arról, ami minket érdekel: a vásárról mint mulatságról. De menjünk képzeletben vissza a XIX. századba, és barangoljunk be egy akkori országos vásárt. Induljunk el, és nézzük meg előbb az „állatvásárt”, amelyet a városon kívül tartottak. Már messziről mozgalmas és színes látvány fogad, és valami leírhatatlan egyvelege az állati és emberi rikoltozásnak. Ahogy közelebb megyünk, a z sivajból kiválik a hajtók kiabálása, káromkodása. Mert bizony egykoron gyakran megesett, hogy a végtelen puszták csendjéhez szokott „csöves jószág” megvadult a zajban. Menjünk most át a lovakhoz, és nézzük meg, ott mint megy a vásár. A vevő a ló mellé lép, az eladó „megunszolja” a lóval, mire „arat akasztanak” vagyis alkudni kezdenek. Ha megegyeztek, a vevő a „kezét adja”, és leteszi a „felpénzt” vagyis a foglalót, vagy kifizeti a vételárat. A eladó gondosan megköpködi az első pénzért mért mondván: „Apád- anyád idejőjjön!”. Ezt követi az „áldomás”. Kívánjunk a vételhez hát mi is jó szerencsét felhajtván egy „icce” bort a „bornék” sátorban. Aztán menjünk tovább nézelődni. Haladjunk befelé a városba. Már a városkapu után kezdődik a kirakodóvásár. Ki- ki módja meg a vásárrendtartás szerint rakja ki a portékáját. Egyfajta árus egy helyre kerül. Külön utcája van a vargáknak, a szűrszabóknak, a gombkötőknek, a szíjgyártóknak, a fazekasoknak és a többi mesterség jeles képviselőinek. A madzagkötő mondókával csalogatja a vevőket:

Asszonyok, asszonyok
gatyamadzag
pöndölymadzag!
Vastag madzag,
széles madzag,
keskeny madzag,
fehér madzag,
sárga madzag!
Nem dicsérem,
jól megmérem!
Tessék kérni!

(Csanád megyei gyűjtés)

A fazekasmesterek gúlába felrakott tálaiban, tányérjaiban, a madárkákkal díszített pálinkás „butellákban” sokáig el lehet gyönyörködni. Veszek is „vásárfiát”, cserépsípót és malacperselyt. Megakad a szemem a könyvárus sátrán, amit sokan felkeresnek. Itt van ponyván kiterítve az olcsó szórakoztató irodalom, a széphistória, a népkönyv, meg aztán a „kalendárium”. A ponyvaárus „Rózsa Sándor” szenzációs históriáját kínálja:

Borzadatok emberek
Rózsa Sándor mit mívelt!
Feledé ég parancsát,
becsületre nem figyelt
Szegény pásztort megrohant

Negyedmagával levén
Tőle fegyveres kézzel
szép marháit elvevén

(Cirkonyás prózába, döcögős versbe szedve)

S ahogy elvonulok a könyvárústól nem sokkal odébb, nagy csődületet látok. De még nem is sikerült befurakodnunk a tömegbe már szétrebben a nép, majd eltaposnak. Kockázókat néztek, s csaláson kapván egyik a másikat megugrott a bicska, mire a nézők egy része pártot vállalva csatlakozott a verekedéshez. Bár a hazardjátékot a törvény tiltotta, éppúgy nem sikerült megszüntetni, mint a koldulást. Koldusból is akad itt bőven. Ahogy széjjelkergetik őket, vissza szálingóznak, hozzájuk hasonlóan vásárról vásárra járnak azok is, akik nem a könyörület ösztönére bízták a jövedelmüket, hanem a maguk ügyességére. Jó lesz vigyáznunk, amíg nézzük, hogy a tetten ért tolvajt hogyan csapkodja meg a „vásárbíró” a „cédulaháznál”, nehogy közben lába keljék a „bugyellárisunknak”. Erre ugyanis szükségünk van, mert már jócskán megéheztünk, s finom illatfelhőket sodor felénk a szél, a vásár szélén felállított „lacikonyhák” felől.

Ez a lacikonyha, pedig pont olyan amilyennek Arany János lefestette A lacikonyha című költeményében:

Ejha cini cini! dövő dövő!
Ott ám a jó világ, jó idő!
Elül is ponyva meg hátul is ponyva:
Sátorbul utcák: ez a lacikonyha...
Onnan a böggő mormolás hallik,
Fülembe onnan klárinét nyilollik...
De nem csupán egy zenekar lehet,
Megszámlálhat vagy hatodfelet, ...
Hallik toborzó, tus vagy áldomás:
Menjünk be, itt szokatlan élv kínál.
Mindjárt elől víg tűz szikrája pattog,
Táncos betyárok érc tengere csattog;
Sistereg a zsír, kolbász, pecsenye,
Éhes gyomornak bűbajos zene.
Sátorban úgy mint sátoron kívül,
Füstöt vet a bor a velő hevül,
Az arc kigyullad, van dallás kacaj,
Szitok, visongás, mindenféle zaj,

Bizony igyekeznünk kell, hogy nehogy itt ragadjunk mi is mulatozni, mert még sok a látnivaló. Megnézhetjük a „borbélyt”, aki ez idő tájt felcser is volt. Éppen fogat húz, miközben a páciens harsányan üvölt. Vagy a „vajákosokat” és „bájolókat”, akik suttyomban dolgoznak, mert ha rajtakapják őket, még jól járnak, ha csak kitiltják őket a városból.

Ismét nagy csődületbe botlunk, de immár nyugodtan odafurakodhatunk, veszélytelen látván a

„képmutogatót”. Jókor ékeztünk, meghallgathatjuk a figyelemfelkeltést. Akár úgy, ahogyan Petőfi írta meg a Karaffa című drámatörredékében:

Füleljen, füleljen kinek füle vagyon,
Nézz meg a képet, kinek szeme vagyon,
Borzadjon üstöke, kinek haja vagyon,
Ím egy történet, mely rettenetes nagyon

De úgy is kezdődhet akár, ahogyan Arany verselte meg A kép-mutogató című költeményében:

Debreceni sokadalom!
Nézz e képre halld meg dalom:
Szomorú történet esett,
– Kin sok jámbor szív megesett –
E szomorú időben;
Arrul szerzék ez új verset
Ebben az esztendőben.

A harsány szavú szónokló vagy énekes talán egy padon állt. Mögötte nagy vászon kifeszítve. Ezen több mezőre osztva, egy história eseményei rikító színekkel kifestve. Az énekes a kezében lévő pálcával sorra mutogatja a képeket, s az ábrázolt eseményt énekben adja elő. A história mindig borzalmas, de egyben romantikus esemény. A változó képek és az azt kísérő szöveg együttesét, a képmutogatást a mozi őséneke tekinthetjük, de van, aki a képregény elődjét látja benne. A mozi és a képmutogatás közti döntő különbség az, hogy a képmutogatásnál utólag fizetünk, ha akarunk, mert az énekes az előadás után indul körbe kalapjával adományt gyűjteni, s ugyanakkor árulja az előadás nyomtatott szövegét is.

1. KONFERENCIA 1.1. Helyi szinten

1.1.1. A helyi szinten a legfontosabb feladat a helyi gazdasági élet feltételeinek megteremtése és a helyi gazdasági élet fejlesztése. A helyi gazdasági élet feltételeinek megteremtése a helyi gazdasági élet fejlesztésének alapfeltétele. A helyi gazdasági élet fejlesztése a helyi gazdasági élet feltételeinek megteremtésének alapfeltétele.

<http://www.tankonyvtar.hu/eletpalya/epites/100219082>